

vísstífti við, sem oft vildi verða, því vísstífti mamma á meðal vörn eris
ólífi því sem m. gjörast þau og áreiðanlega hagkvæmari ~~fráfariljinn~~.

Ferdalag fótgangaunti mamma.

Þeir voru eltri allir háir í loftinum eða neis drakamenni, drangjónsiv, sem
vorn „ad ganga í verid“ út í Balkann eða suður með sjó, alla leit austan
úr Skaffafells sjötur, jafnvel austan úr Gröfum, með þjónku ^{í höfningapötum} sínar í Galt-
inn, fót sín, stímskeladi og eitthvæð af neotia, þad vand þó áreiðanlega
til þess ad koma segjummi og tópinu í margan þeirra og eitth er vísb, ad þeir
hlöðu á undir til þess öllu sin astuátt, ad megi eiga sem fyrst hof í fævi „
fara til veris“ eða einu þad skundum var nefast, „ad fara í verid.“ Þati margur
á, sem erum lifir og þad hól þátt í þeim ferðum, sagt frá ymsu er á daga þess
drott, en því sem ég veit um ^{þau ferdalag} þad, verður sleppt ad sinni og látid búa annars
kaldiforis. Adeins vil ég segja hér frá þeim ferðum, sem farnar voru á norð-
sída sta þy mikjándu aldara og vaxa þot stórum ljosi yfir orfidleikuna og
jafu fram á avimungum (!), sem möm höfdu oft og einath af olínum ferðum, en
þinsvogar lísa þær en þu síður á eðnum, ferast segjummi og kjaukissum sem
ungu möm signdu á þeim áttum.

Verplumir í Gyrdabellu (vid 1)

Vinturpungur: Cedrus en bláindum þessari var
kennid í flóðum þ.e. Íslensku, var það
bláindur munkavíg, en í arabísku milli
kálfa ymsum nöfnum, s.s. Kafafia, Arabak
(Arab) og Paffia. En það löngur í þáttum
saga, sem bláindur en ein andi. Íslensku var
það nefnt söðum þess, en það var beinlínis
ettlið Íslensku, enda um þar á milli
eigi hafa þótt milli þess kenna og eigi
þótt eða nöfn þess og vitlausis of þessu
þess, nema þá í stórum stöðum.

*) Arabískt heiti. **) Orðið frá Vestur Indlandi.

ord fyrir það, að þeir vöru ódram landmönnum feru i framir skarandi
 slupadi til allra vinna, bæði til sjós og sveita, en þó einum fyrir það,
 að þeir vöru allra minna ársidaulogastöi i viðskiptum sínum við adra
 menn. Þeir vöru gestrisnir og hjálpsamir og mildludir og þauðadandi
 flóttuþýð, en á leitunni i hardindum og hardari, og þurfti oft i því að
 halda fyr á tímanum; en þeir vöru margir iustemilögir i framgöngu, háttum
 og sidnum og bændur etlaí alla jafnan bagga sína sömru hnitnum og adra menn.
 Þannig vöru Batekallantannir og Flóaféllir fyrir 40-50 árum síðan, og
 þykir mér rétt að tala þetta fram til skilnings-atta i því, en síðan vöndur
 um þá sagt og hjálparhelluna, sem þeir stöðu lengstum á, en það var

Uerplannir i Eyranabakka.

Frá alda ódli þessi ein þinn stórsta - og oft á tímanum einnig þinn illtrouð-
 asta einotennar uerplannir dundru hér i landi - veidir hefir i Eyranabakka.
 Þannad söttu nátoja allar sveitir þinnu þriggja stórsta og fjólfyggdustu
 systna landsins allar nauðsynjar sínar, þó sjaldnast aftur en einu sinni
 wa trisvar á ári: „Á lestuunum“ vor og haust, og vöru vortestinnar ávalt
 munfangs meiri og mannfleiri. Bændurnir fluttu allar afurdir búa sína
 i hestum til kaupstadarinn, ull, snjó, fól, steinn og fisk, og erlendur
 vörurnar heim aftur. Úr fjartöguðu sveitunum, s. d. Landbroki, Fjóts-
 hvenfi og Þrafum, vöru þeir oftast hálfum mánuð eða meira í heim, en i
 slíkum ferðalögum, enda áttu þeir yfir mög og vord vötu í selja, sem átti
 vöru óbrúnd og iel yfirferdar. Í yftrihluta Vestur Skaptafells syótis og Rangár-
 valla systis allri vöru þeir að fara yfir stór-árunar fjöröð og Flöes. á báðar
 sama daginn ^{á leid sinni síðar og síðan} með stóru fjárreistra og langur skreidarlestir. Á ein þessum
 vöru lögstjopadar ferjur, m. a. 3 i fjöröð, en túfamastur vöru: 7 Þortunum,
 Sankthla ferjur ^{ferjurandi} og Krókri, en 6 á Flöesá: Óseyrannari, Hottferjur, Rangardstun,
 x yfir fjöröð var einnig ferid i Hossfyll (fjöröðshalli), stakavadi, Haukestöðavöti og Gagnvöti.

í hverja áttunda, stjálfaudi af kulda úr heilköldu jökulvatnum eða
 ís-stéidum, og loka á því teinu að leggja í heitana og loka upp á
 þá bagga eða heidtygju, til þess svo að halda lengra yfir fœn og forði
 til næsta áringar- eða áfangu-ástadar.

Það má því geta norri, að þeir menn, sem til slíku ferðalaga voru
 valdir, svo og ferjumennirnir, náttu eynis arðlekar eða auðvísar vera, enda
 voru þeir oft mestu viltlingar, handsmennir niðr, smarráðir og snöfver-
 mennir hiru mestu.

Þótt ís-stéidid í árinum og jafnaferðin vori oft einu höttu meost af
 erfidust við að eiga, var manngæminu, sem ruddist í bátana jafnstjól
 sem þeir kendu gæmsu, eim höttuloyri, og þar það oft við, að bátarnir
 fylfust svo á augnablikki, að við slækt vauð náðid og bátarnir othudu að fara
 í þef. Eina náðid þá var að hafu öflugt barastli við hendina og berja
 á báta bóga tvæm sem fyrir var, ung allir voru þórnir til sama lands
 aftur og bátarnir ámsu. Ferdu sjaldan vauð þó stys að þessu við árin.

Þó vildi það til, er séru Markús Sigurdsson, prestur til Reynis og Höfða-
 bæstar var að flytja sig og bústöð sína, árið 1800, til Mosfells í Mosfells-
 sveit, að honum bauð á, satir eftirléttu og kona hans og sex menn aðrir
 fórust. Presturinn komst af, svo og meðhjálpari hans, Ólafur frá Hlíg,
 vinnuáðmur prestsins og annar ferjumadurinn. Árið 1853 drukknaði
 einnig í ferjuáðmunum í Óseygumsvæði, séru Púli Jónsson að Kálphaga
 en eptir er mér kunnugt um, með hvernignum atvæðnum það stæði.

Uortestimar beygjðu voruþljánu að voruþljánu tókum: Þardaga flutningi,
 frá þessum og þurðingum tads og Ullar, svo og þórnisturferðum, þar sem þórnisturferðum.
 Þórnisturferðum eða sammala sig til Þakkaferðar og höfu ferð sína heimur frá sér,
 til þess svo að huffast allir saman, úr sama beygdalaginu, í áttvæðnum stæð að höfði
 og náttu sig í fyrsta áfangu- eða áringar-ástáðmunum og leggja síðan leid sína næsta

Það er orðid fætt eftir af ferjum mönnum góðu þarinn að antan. Þó þjórsá man og þó eftir
þóinnur ódæftrouur, sem ann er í lífi: Þingniði Fríðrikseyri í Selparti og Ólafi Þórnundseyri frá
Laukhötaferju; er hann úti 65 ára að aldri og þrotinn nið og að heilsu, en var um langt stöð ann þinn
hærfengasti og hraustasti maður, enda hár og þrjúlium, með jöfnum krafta í höfðum. Klatur er hann
yflama frá 1110gu að sojja frá þarinn 10 árum sem hann var aðal-ferjumadurinn á Ferju, ásamt
Pálma Einarsseyri, sem lengi varum með honum þar, en er nú máttu fallinn frá.

Ferjumann frá Ósýrnarasi er ann margi í lífi: Þóttell Þóttellsson þórnur bónda þar, Jón Jónsson bóndi
frá Hlidarenda, sem nú býr hér í þórnun, nýstæð orðinn áttóðum að aldri, er um vel og margi á antu. Að
vissu mun hann ekki að stöðaldri hafa „stundad ána“, en oft mun hann þó hafa tekið þar duglega á árinu
í yngri árinu, sem og einnig Þjarni Þrússon bónda Þistasonar, er lengi bjó í Ósýrnarasi. Þóttu má
telja hjón einu hér í þórnun, Einar Þórnundsson og Túpilífu Einarsdóttur, sem búið samum og hvort mun
sij voru langþinnun samum aðalferjumennvinnu frá Þrúni: Ósýrnarasi, svo og þóttu þu Þjarnardóttur.

Hvort þórnunfólki úi í dögnun munudi bódid til slíkur vinnu, lét þó ósagt; hitu tel þó so mi-
legna, að engin stúlka gefi hvort í sér til slíkur starfa, auk annara margu létari, enda munu all
málkun gefa þess þar. Þryggð úi stöð sin og þrinnu munu í allu, þóttu úi bjóttu bjóttu
góðu og gleiðlogna eiddur minningu yfir þarinn vög og þarvakt líf þessa fólks og þó tel velt,
að þar, hvort mun sij, telji þarinn stundun af þinnar þóttu hafa velt varid, er þar þar þar
með idni og óþyðtanu atottu ymku of handi óeigningjörn stöð sin í þarinn húsboiða
sinna, lands og þjóðar, þó þarinn vöru aðrei yþja há, nú eftir lóti mun stömunu af
stótagöngu vöru eigi þar þóttu þarinn lítið í þarinn þar þarinn sem úi er lótt og
þó mun leitun í alþýðufólki úi, sem stöndur þarinn í spóði með fróðleik allan
og fylgi gott úi hvenstunni framfaru- og rýttseundar-mál sem mun er að ræða. Hús-
vegur mun fólki þetta vöru spóttu nið og til spjätunna-leikja og spóttu úi
þó munu, sem eitthvert þar þóttu gott velt hafa með húsinn,

arnir Haukes Þorsteinsson, Einarr Árnórsson, stóldin
Valdemar Þórisen, Þorleinn Erlingsson, Endrunnur End-
mundsson, Þurriólfr frá Hinnarvígi, Málarnir Ásgrímur
Jónsson, Eyjólfur Eyfells, Jóhannes Kjarval (Skaptafells-sýsla)
Kjörlistamenningin, Haraldur Eyrudsson, Páll Þólfsson og
síðast en elsti sýslmaður Einarr Jónsson myndhöggvari og þannig með
lengi telja. Og lofs er það áreiðanlegt, að það orð hefur með réttu
og sannindum lojð á þessum austur sveitumörum, að þeir
hafi verið framúrskarandi duglegir til allrar vinnu og áreiðan-
legrir í viðskiptum, þó nú kemur að mega finna brest til
þeirra í því efni eins og áður landsmörum, en þeir
annmarkar byggir þó að nái einu lítt til þeirra sem búa í
Skaptafells sýslu og að það sé þá ný til komid, ef nokkur ljádur
er í viðskiptum þeirra alment við aðra menn.

Frá aldaótti hefur ein hin stórsta - og oft í sumum eining
íttandiasta einokunaverplunin hér í landi, verið tekið
í Eyra-Þakka. Þangað sattu verplunin nálega allar
sveitir þriggja sýslna hinna stórtu og fjölbeygdustu
sýslna landsins: Árnors-Þangarvalla- og Skapta-
fells-sýslur, allar manngynjar sínar, þó sjaldnast oftast
en einu sinni stað fuisvar í ári. Á bestum háusti og
vax og voru vorlestirnar ávallt ~~meiri~~ umfangsmæiri
og manngleiri. Þendurinn fluttu allar vörur sínar í bestum
til ~~af~~ Kaupstadarinn, ull, smjör, fólgr, skinn og handfés

og þeir sem voru ír. Harlogustu sveitunum, f. d. Landboti,
Fjötskerfi og Þrafum, voru optast hálfan mánuð að heiman
í þeim fjórða lögunum og áttu yfir mörg og vond vötu að selja,
sem átt voru óbrúnd og ill yfirferðar. Í Skriðarfjörðum í
vörum og með fé á haustinu, undir þeim opt og tíðnum að fara
sanna daginn yfir stór-ánum Þjórsá og Þlvesá. Ráðstípaðar
ferjur voru aðallega ferjær í Þjórsá - í Þortunum, á Sand-
hólaferjum og Krúki - en 6 á Þlvesá - Óseymarnesi, Köt-
ferjum, Langar dölum, Þrolverðarnesi, í Þótinni og á Tdu og
var Óseymarnesferjan þeirra mest, en þar eru nú 300 fadmar
yfir ána. Eggert Ólafsson segir í "Reise þennum Fjöld" að á aðal-
ferjunum hafi menn verið eftirgangssamari með greiddu ferju-
tollinu og hafi þeir þeir, en hvort þá gátu né vilddu greiða fram í
þeirrum, heldur í vörum sem létt voru seljastöður, orðid að
leiddu fyrir sér á aðnum minni ferju stöðum og þá fandi þeim
á vörum í Kring til að fá lánaða þennu í ferju tollinu eða seljan-
loga vörum og að ferjutollurinn hafi þá verið 1 alni eða 2 fíotkar, þ. e.
4 Skildingar Spöcc, fyrir hvern mann og jafn mikil fyrir heit-
bundnum eða 100 lagga. Fyrir 40-50 árum síðan var tættinn
í þessu, þ. e. ferjutollurinn 25 aur. Fyrir mannum og jafn mikil
fyrir heitbundnum. Kerðunir voru verulega rekkir til sunds
ut í ánum, en opt vand að skipleggja hest, þá sem annad-
hvert voru ströksamir eða slæpi gátu sýnt vör að vel vör og
Kostadi það Krónu að skipleggja hestinn. Stundum voru
og hestur hafið í þann á gjafi báttum og var opt vand-

höfi mikid á því, að þeir voru ekki rónir í kafl eða af
mikid ís-sterid var á árinum.

Það var aftast erfitt og illt verk að vera með stóra lesi
í slíkum ferðum, 5-6 hesta hver maður, er hann varð
s.d. í Sandhólaferju, að vada langt út í á, aftast í mitti
og vera þyngrla-bagga af bátnum og á hann í hvaða vöðvi
sem var, heta þessu og oft lóður sveitlu hestana út í
ána og ná þeim síðan er upp ís kem, leggja á þá og láta
upps. Það dýrði því ekki að velja nema arlaka til slíkra
ferða og ferjumennirnir máttu heldur en þeir aukvísar vera, því
eft var roðurinn er þeir þeim í roki og stríðum stráum og
máttu þeir oft gata þess að ferjumir voru ekki sáttir með
allis átrogn er allir sem á koma sundurk að ykkroðum
flutnings hvering sem ástod. Ferjumennirnir á stór-árinum voru
líka oft mestu vikingar, handsmennir mjög, snarvindir og
snafurmenn hin mestu, aftast þeir og stundum fjórir af fjó-
mum var við ána.

— — —

Vorlestimar byrjuðu venjulega að vorþingnum loknum:
Fardaga flutningi, fráforðum, hindings ullar og jósmessu
ferðum, þar sem nú þó var á roða. Fjóru sveitabændur þá
að sammala sig í Dalshöfund; voru þá margir bændur sveitar-
innar saman, sem hófu ferð sína heimán frá sér og hittu
svo í áhóstrum stad að Hvöldi, til þess að leggja upp ís
fyrstu áfanga- eða áringar-stadnum yfir langan veg, vötu

og hljófs svo eins og fatur fagdur, með hátum meðir handinni inn í
leúd og hrafdist verðlaunanna.

2. Við mælinguna á Kolunum, þjórnunni og lýsingu var gannall maður
Gudmundur að nafni, Skeinsson, með niðrið og sitt al-stögg, og var hann etli
ávalt sápuþessum einu smíttadur á sama hátt og dómurur hér í Reykja-
vík ein nín á dógunu: Það sá etli á hann fyrir tjöru og Kolu rylti, sem festist
í stögginn, og aldrei heyrði ég þess getid, að hann gæti meina tilrann til að
nín því úr sér. Höfdu strákarnir í Þakkaunum oft á orði, að gannau
vori að þrogða eldsþýftu upp á stögginn á hornum "Gundi Skeins" og
sjá, hve lengi hann vori að fudra upps, en til þessa kom aldrei, því
Gudmundur var meinhagðarmadur og vel-metinn bogyari, þó hann líti svo nátt.

3. Í sömnu dæld var gannau maður, Hannes á Háeyri; hann gekk
lengi á gulgrán stóthaldi og í sluggarapessu með sama lit. Gristkerju
sinni er "Grössérimu" (svo var eigandi veyglumarmannar ávalt nefndur, en
það var T. N. D. Refolii) sá hann, stáði hann svo fyrir, að annaðhvort
yndi Hannes að fara úr fjórustu hans, eða ganna testur til fara. Eftir
það var Hannes þokkalega haldetur. Hannes var, eins og flévi, góð-
lumningi sveitabandanna, etli sigt hinni efuadri og heimsótti þú oft,
er þeir sátu að suadringi í hjöldum sínum og þáði þú að þeim feitan
þangi hjótsbítu, Kóttur, ost og smjör, getti síðan inn í vörugynslutkusid
og getti þess að vera viðstaddur, þú er að þeim var komid þred að lata vögu
vöru þú er þeir höfdu meðferdis; lét Hannes þú oft-ótil kvaddur. í ljósi
vefþóttunnar eða máttel veyþóttunnar sína í vöru bándans, eftir því hveiginn
viðþóttunnar hann hafði mátt í hjöldunum. T. d. var Órui á Reykjfelli einn af
stórtu bándunum af Þangárvallum og sá, er sendmasta átti ullina og
þar af leiddandi þyngrita að vikt. Hannes gekk því að metastálunum, þar
sem Órui var og vigharomadurinn og sagði, muldrandi í hálfum hljóðum,
en þó svo hátt að bádri heyrdu: Þú, þú, þú, þú, státtur minn, sendar-

ull frá Árna á Reykjfelli, bræin og þvegin sandar-ull, sandlaus
 ull, sandlaus ull, þú, þú, þú, þú, Stákur minn (þetta var viðbræti
 hans: "Stákur minn" og átti að vera "Stákur minn". Aftur í móti var Þeitur á
 Grjóta þess ekki muninn að vera mikil af hagnæði sína "áðru fyrir
 Hannes, því Þeitur var fátækur og átti lítið af ull. Því Hannes var við að
 Þeitur væri að láta vega vöru sína, gekk hann þar að og sagði: "Þú, þú. . . .
 Stákur minn, gæmlings-ull frá Þeiti á Grjóta, fátíngur og fátíngur þá
 Þeiti minnum minna!" Þetta var þessu nafni Hannesar lítil gæmlingur
 gefinn, því manni þekktu svo vel, hvar fátíngur lá undir skéini hjá honum í þessu
 efni og að hann meinti ekki annað með því, en að sýna hvernig fátíngur
 létis vottu sínu, eftir því hve vottu þeir höfðu verið við hann í fjölsku-
 num, en gekki þess þá, því midur, ekki eins og stíll, að þeir voru ekki
 allir jafn ríkir eða smáttugir til þess að veita honum eins velly hann vilði.
 Hannes var salinn einn meðal efundustu manna á Þakkaunum og heimili
 hans meita myndar - og gestrisnis heimili.

48 1/2
 degi, og tilföðulaga jafnumiðid af amari vör, en þó mest af hardfita, saltfita,
 laxi, þrognun og lygi, enda flekkur þessar vörur hvaran ofa ad, alla leið austan
 úr Þrófum (ullin) og ^{Furpa} í Þindavík (fiskur o.fl.). Hardfitaerinn, saltfitaerinn og
 aðrar sjávarafurdir komu þó mestar úr norðluggi audi veidistöðum, og voru þær oft
 aðimilabau, af vel fiskadist, þar er eitt stæid gegn 18 skips frá Rattastöðum og
 Þungru, 47 frá Stokkseyri, 27 frá Eyjarbálka, rúm. 30 frá Þorlákshöfn og allmög
 úr öðrum veidistöðum, m. a. Vík í Trýrdal, Raudeyja sandi, Þyflavabell, Selvoji
 og Herðisavíki.

þegar skipið var tilbúð, lóð lokad, en skipið komið
erlikt, lóð var þ. við liggingspennu 11

frá aftur til þess að morra í sönnu slóðum aðra vikuna til eða lengur, og þó
að ógjörloft var að sigla frá nið, vagna brúna síða þagaströvan vindsstöðu. Sönnu
forlofnum nið, eins og áður er sagt, þau skipið að seta, sem nið lágu, að þau komust
elkri út frá eða mörgum dögum eftir að þau voru tilbúin til brottferðar. Það
var því óft mikil hann fyrri skipstjórnari, hafuþingnum minnum og þá aðra, er hlut
áttu að máli, að eiga við að búa slíka hafuleysu sem Eyraabakki var, er of
verður, meðan engin er þar hafurinn síu þar náð og, enda völd verglansins óft að
gríða álitlogar upphæðir fyrir það að skipin niðu að liggja nið (Liggingspennu)
lengur en nið var sannið áður en þau hófu ferð sína þangað, og voru mest þröð
að þessu á haustin, því sjeltan voru skipið lögð lengur en til ágústmánuðarloka.

Sundid, sem skipin fóru nið nið og út aftur, heitir „Þrissa“, en við hlidina í þó,
að austanverðu, er þó aðal sundid, Ein austhofur er sund of Horna sundin samman að innan-
verðu, áður en þreyt er nið og austur í lósið, sem skipin lágu í, en þar gátu lögð
flést þeirri skipi í einu. Áður fyrri völd að „svinbinda“ skipin, sem kallad var: Þóðs
festar að fram^{an} og aðrar lóð að aftan verðu, ~~þá~~ frá skipinu út í stæri, sem liggja
í báðar hlidar, laud- og sjáfar-mojin. Þegar svo brúna síða mikil hafu þó gjörð, bröð
máttel ómunnhvar festin sjáfar-mojin og aftur er, er vissi í laud sundinu áttina,
því þá mældi á brotlið brúna í skipinu og ströður stráunnar í vestur-átt, er hvort þöggja
samfara afsarokti gerði eitthvað völd niðu að láta. Þreyti þó ómunn
hvort festin sjáfar-mojin, bröð þin einu og lóðs allar, svo að skipið ~~þá~~ ^{þá} rýp í Hól
hellunnar fyrri niðu. Til þess að Horna í vey fyrri þessum vöð, voru skipin
síðar meir létin liggja við hild svo nefnda „Söngl“, þannig, að nið lágu allar festar
fígar út frá ^{sjáfar og laud} ~~steynum~~ ^{nið} ~~nið~~ þar sem skipið lá og voru festar þar í stóran
og dýran járnhring, sem lá í botninum, þar sem skipið átti að liggja og festum
skipinu var svo fest í þessum hring; í þann hátt lóð brúna, vindurinn og sjáfar
stráunnar minna í skipið en áður, því nið gáfu hlidar festar ^{sem} ~~nið~~ ^{stæri} ~~nið~~ ^{lágu}
svo máttel meir eftir, að skipið lá nið og fyrri fjöðu þreyti. Hét sí skipstjóri
Christiansen er þessu Horni og lóð hann út af skipi sínu, ~~Federica~~, í lóðs völd;
Anne Lovise